

SIKKERHETS DATABLAD

Sikkerhetsdatablad etter (EF) nr. 1907/2006.

PUNKT 1: Identifikasjon av stoffet/blandingen og av selskapet/virksomheten**1.1. Produktidentifikator: Ytong® Grunn puss****1.2. Relevante identifiserte anvendelser av stoffet eller blandingen samt anvendelser som frarådes:**Grunn puss. Må kun brukes i den periode, hvor innholdet av vannopløselig chromat er ≤ 2 mg/kg tørr sement.**1.3. Nærmere opplysninger om leverandøren av sikkerhetsdatabladet:**

Xella Norge A/S Tlf: +47 32 23 24 40

Helge Nielsens Allé 7,3 Epost: xella-norge@xella.com

DK-8723 Stilling www.ytong.no

Ansvarlig for sikkerhetsdatablad (e-mail): Jens.Lauridsen@xella.com

1.4. Nødtelefon:

22 59 13 00 (Giftsentralen – døgnåpen alle dager)

PUNKT 2: Fareidentifikasjon**2.1. Klassifisering av stoffet eller blandingen:**

Irriterende uorganisk produkt med risiko for alvorlig øyeskade.

EU (67/548 eller 1999/45): Xi;R37/38-41

CLP (1272/2008): Eye Dam.1;H318 Skinn Irrit.2;H315 STOT SE 3;H335

2.2. Merkingselementer:

EU

Lokalirriterende

R 37/38: Irriterer åndedretsorganene og huden.

R 41: Risiko for alvorlig øyeskade.

S 22: Unngå innånding av støv.

S 26: Kommer stoffet i øynene, skylles straks grundig med vann og lege kontaktes. S 37/39: Bruk egnede beskyttelseshansker og -briller/ansiktsmaske under arbeidet.

2.3. Andre farer: I motsetning til pulveret, kan produktet, fortynnet med vann, forårsake alvorlig hudskade hos mennesker (alkalisk etsning), spesielt ved lengere tids hudkontakt. Sement i produktet er chromreduert, men reduseringseffekten avtar med tiden. Risiko for chromallergi kan derfor ikke utelukkes.

PBT/vPvB: Innholdsstoffene er ikke PBT/vPvB iht. kriteriene i REACH bilag XIII.

PUNKT 3: Sammensetning av/opplysning om innholdsstoffer**3.2. Blandinger:**

% w/w	Stoffnavn	CAS-nr.	EF-nr.	Index-nr.	REACH reg.nr.	Stoffklassifisering	Note
>20	Portland Sement	65997-15-1	266-043-4 -	-	-	EU: Xi;R37/38-41 CLP: Skinn Irriterende. 2;H315 Eye Dam. 1;H318 STOT SE 3;H335	-
<10	Calciumhydroxid	1305-62-0	215-137-3 -	-	-	EU: Xi;R37/38-41 CLP: Skinn Irriterende. 2;H315 Eye Dam. 1;H318 STOT SE 3;H335	-

< 0,1	Siliciumdioxid, sand	14808-60-7	238-878-4	-	Ingen klassifisering	1
	(= Kvarts, respirabel)					

1) Stoffet er beskrevet på Arbeidstilsynets liste over stoffer, som anses for å være kreftfremkallende.
Ordlyd av faresetninger – se punkt 16.

PUNKT 4: Førstehjelpsforanstaltninger

4.1. Beskrivelse av førstehjelpsforanstaltninger:

- Innånding: Bring personen i frisk luft. Holdes i ro under oppsyn. Ved ubehag: Søk lege.
- Hud: Børst forsiktig pulver av utsatt hud. Forurenset tøy fjernes straks. Skyl huden og vask grundig med vann og såpe. Ved hudutslett, sår eller andre hudgener: Søk lege.
- Øyne: Skyl straks med vann eller fysiologisk saltvann i minst 15 min. Evt. kontaktlinser fjernes, og øyet skylles godt. Søk i alle tilfeller lege. Skylningen fortsettes under transport til lege/sykehus.
- Inntakelse: Skyl munnen og drikk rikelige mengder vann. Fremkall ikke brekning. Søk lege for sikkerhets skyld.

4.2. Viktigste symptomer og virkninger, både akutte og forsinkede:

Alvorlig irritasjon av øyne med rødme, smerter og mulige synsskader. Hyppig innånding kan gi lungesykdommer.

4.3. Angivelse av om øyeblikkelig legehjelp og særlig behandling er nødvendig: Vis dette sikkerhetsdatablad til lege eller skadestue.

PUNKT 5: Brannbekjempelse

5.1. Slukningsmidler:

Mot omgivende brann: IKKE VANN (utvikler varme) – bruk skum eller pulver.

5.2. Særlige farer i forbindelse med stoffet eller blandingen:

Kan ikke brenne - se PUNKT 10.

5.3. Anvisninger for brannmannskap:

Bruk trykkluftmaske ved kraftig røykutvikling ved omgivende brann.

PUNKT 6: Forholdsregler over for utslipp ved uhell

6.1. Personlige sikkerhetsforanstaltninger, personlige vernemidler og nødprosedyrer:

Bruk personlige vernemidler - se PUNKT 8. Begrens spredning og støvutvikling.

6.2. Miljøbeskyttelsesforanstaltninger:

Må ikke kommes i kloakken – se PUNKT 12. Informer de lokale miljømyndigheter ved utslipp til omgivelsene.

6.3. Metoder og utstyr til inndemning og opprensning:

Oppsamles og håndteres som kjemikalieavfall. Hold pulver tørt og bruk f.eks. støvsuger til oppsamling.

Videre håndtering av spill - se PUNKT 13.

6.4. Henvisning til andre punkter:

Se ovenfor.

PUNKT 7: Håndtering og oppbevaring

7.1. Forholdsregler for sikker håndtering:

Unngå støvdannelse og spredning. Unngå innånding av støv og kontakt med hud og øyne. Skift straks forurenset tøy. Vask straks, hvis huden blir forurenset. Det skal være adgang til vann og øyenskyllflaske.

7.2. Betingelser for sikker oppbevaring, herunder eventuell uforenelighet:

I den veltillukkede originalbeholder og tørt. Oppløsninger herav må ikke oppbevares i **galvanisert** emballasje eller beholdere av lettmetall, da dette medfører utvikling av hydrogen med farlig trykkstigning til følge.

Forsvarlig, utilgjengelig for uvedkommende, adskilt fra næringsmidler, forstoffer, legemidler, o.l.

7.3. Særlige anvendelser:

Se anvendelse - PUNKT 1.

PUNKT 8: Eksponeringskontroll/Personlige vernemidler

8.1. Kontroll parametere:

At. grenseverdi: 5 mg/m³ (Calciumhydroxid); 10 mg/m³ (Mineralsk støv, inert); 5 mg/m³ (Mineralsk støv, inert, respirabel)
0,3 mg/m³ (Kvarts, total); 0,1 mg/m³ K (Kvarts, respirabel).

K = Stoffet er optaget på Arbeidstilsynets liste over stoffer, som anses for å være kreftfremkallende.

DNEL/PNEC: Ingen CSR.

8.2. Eksponeringskontroll:

Egnede foranstaltninger til eksponeringskontroll: Ingen særlige.

Personlige vernemidler:

Innånding: Åndedrettsvern normalt ikke nødvendig. Ved støvende arbeide: Anvend godkjent maske med partikkelfilter P2.

Filtrene har begrenset brukstid (skal skiftes). Les fabrikantens anvisninger.

Hud: Anvend hel beskyttelsesdrakt ved støvende arbeide. Overtreksdrakt skal anvendes, hvor det skjer tilsmussning i en sådan grad, at alminnelig arbeidstøy ikke beskytter mod hudkontakt med produktet.

Anvend beskytteshansker av f.eks. nitrilgummi eller neopren. Gjennombruddstid: ca. 3 timer.

Øyne: Hvis det er risiko for, at det under anvendelsen kan komme pulver i øynene: Bruk beskyttelsesbriller.

Foranstaltninger til begrensnng av eksponering av miljøet: Ingen særlige.

PUNKT 9: Fysisk-kjemiske egenskaper

9.1. Opplysninger om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper:

Utseende:	Grått fast stoff
Lukt:	Ingen
pH (10% vann oppløsning):	11,5-13,0
Smeltepunkt/frysepunkt (°C):	Ikke bestemt
Begynnelsekokepunkt og kokepunktinterval (°C):	> 100
Dekomponeringstemperatur (°C):	Ikke bestemt
Flammepunkt (°C):	Ikke relevant
Fordampningshastighet:	Ikke relevant
Antennelighet (°C):	Ikke bestemt
Damptrykk (hPa, 20°C):	Ikke relevant
Dampmassefylde (luft=1):	> 1
Relativ vektfylle (kg/l, 20°C):	0,82
Oppløselighet:	Svagt oppløselig i vand (<3 g/l)
Fordelingskoeffisient: n-oktanol/vand, Log K _{ow} :	Ikke relevant
Selvantendelsestemperatur (°C):	Ikke relevant
Dynamisk viskositet (cps):	Ikke relevant
Eksplorative/oxiderende egenskaper:	Ikke relevant

9.2. Andre opplysninger:

CaO + H₂O → Ca(OH)₂ + 1155 kJ/kg CaO (utvikler varme)

PUNKT 10: Stabilitet og reaktivitet

10.1. Reaktivitet:

Ingen tilgjengelige opplysninger.

10.2. Kjemisk stabilitet:

Stabilt ved de anbefalte oppbevaringsbetingelser. Calciumoxid (i Portland Sement) reagerer med fukt fra luften og danner calciumhydroxid og varme. Calciumhydroxid omdannes lett til calciumcarbonat ved kontakt med luftens kuldioxid.

10.3. Risiko for farlige reaksjoner:

Ingen kjente.

10.4. Forhold, som skal unngås:

Unngå kontakt med fukt og organisk materiale.

10.5. Materialer, som skal unngås:

Reagerer heftig med vann og sterke syrer. I forbindelse med visse metaller (f.eks. aluminium, tinn og zink) utvikles hydrogen, som sammen med luft kan danne eksplosive blandinger.

10.6. Farlige nedbrytningsprodukter:

Ved brann dannes meget giftige røykgasser: Primært carbonoxider.

PUNKT 11: Toksikologiske opplysninger

11.1. Opplysninger om toksikologiske virkninger:

Fareklasse	Data (for Calciumoxid (hovedkomponent i Portland Cement))	Test	Datakilde
Akutt toksisitet:			
Inhalasjon	Ingen tilgjengelige data	-	-
Dermal	Ingen tilgjengelige data	-	-
Oral	LD ₅₀ (rotte) = 500-2000 mg/kg	Ikke opplyst	IUCLID
Etsning/irritasjon:	Hudetsning, menneske Alvorlig øyeirritasjon, menneske	Observasjon Observasjon	IUCLID IUCLID
Sensibilisering:	Ingen tilgjengelige data	-	-
CMR:	Ingen tilgjengelige data	-	-

Sansynlige eksponeringsvei: Lunger, hud og magetarmkanal.

Symptomer:

Innånding: Støv virker irriterende på luftveiens slimhinner med halssmerter, hoste og heshet. Det kan utvikles alvorlig åndenød og veskeutsivning i lungene (lungeødem).

Hud: Virker alvorlig irriterende, spesielt under fuktige forhold.

Øyne: Støv kan virke irriterende med rødme og smerter. Risiko for alvorlige syns skader og misfarging av hornhinne.

Inntagelse: Irritasjon i munn, hals og mage med mavekrampe, oppkastning (evt. blodig), diaré og lavt blodtrykk.

Kroniske

virkninger: Langvarig utsettelse kan medføre eksem. Hyppig innånding av støv gjennom lang tid kan medføre lungesykdom.

PUNKT 12: Miljøopplysninger

12.1. Toksicitet:

Akvatisk	Data	Test (Medie)	Datakilde
Fisk	LC ₅₀ (Cyprinus carpio, 96 timer) = 1070 mg/l (Calciumoxid)	Statisk (FW)	IUCLID
Krebsdyr	Ingen tilgjengelige data	-	-
Alger	Ingen tilgjengelige data	-	-

12.2. Persistens og nedbrytbart:

Calciumoxid omdannes lett til calciumhydroxid ved kontakt med luftens fuktighet. Calciumhydroxid omdannes lett til calciumcarbonat ved kontakt med luftens kuldioxid. I vann dissosieres det oppløste calciumhydroxid til calcium- og hydroxidioner.

12.3. Bioakkumuleringspotensiale:

Calciumoxid forventes ikke å bioakkumulere.

12.4. Mobilitet i jord:

Ingen tilgjengelige data.

12.5. Resultater av PBT- og vPvB-vurdering:

Innholdsstoffene er ikke PBT/vPvB iht. kriteriene i REACH bilag XIII.

12.6. Andre negative virkninger:

Calciumoxid hever pH-verdien i vannmiljøet.

PUNKT 13: Forhold vedrørende bortskaffelse

13.1. Metoder til avfallsbehandling:

Kjemikalie skal betraktes som farlig avfall. Benytt den kommunale innsamlings- og avhentningsordning.

Kjemikaliegruppe:	EAK-kode:
X	17 01 06
H/Z	15 02 02 (papir/emballasje forurenset med blandingen)

PUNKT 14: Transportopplysninger

Ikke omfattet av transportreglene (ADR/RID).

14.1. UN-nr.: Ingen.

14.2. UN-forsendelsesbetegnelse (UN proper shipping name): Ingen.

14.3. Transportfareklasse(r): Ingen.

14.4. Emballasjegruppe: Ingen.

14.5. Miljøfarer: Ingen.

14.6. Særlige forsiktighetsregler for brukeren: Ingen.

14.7. Bulktransport i henhold til bilag II i MARPOL 73/78 og IBC-koden: Ikke relevant.

PUNKT 15: Opplysninger om regulering

15.1. Særlige bestemmelser/særlig lovgivning for stoffet eller blandingen med hensyn til sikkerhet, sunnhet og miljø: Må kun brukes i den periode, hvor innholdet av vannopløselig chrom VI er ≤ 2 mg/kg tørr sement.

Inneholder et reduksjonsmiddel, som reduserer oppløselig chrom VI. Reduksjonsmidlet er aktivt ved tørr oppbevaring i 6 mdr. etter angitt emballeringsdato. Ved oppbevaring under fuktige forhold, f.eks byggeplasser, vil chromatnøytraliseringen avta. Brutt emballasje lukkes tett etter bruk, og bør anvendes snarest deretter.

Må ikke brukes av unge under 18 år (jf. dog Arbeidsministeriets bek. om unges arbeide). Unge over 15 år er dog unntatt denne regel, hvis produktet inngår som et nødvendig ledd i en utdanning.

1993-kodenummer: 00-4

15.2. Kjemikaliesikkerhetsvurdering:

Ingen CSR.

PUNKT 16: Andre opplysninger

Faresetninger angitt under punkt 2 og 3:

R 37/38: Irriterer åndedretsorganene og huden.
R 41: Risiko for alvorlig øyeskade.
H315: Forårsager hudirritasjon.
H318: Forårsaker alvorlig øyeskade.
H335: Kan forårsake irritasjon av luftveiene.

Forkortelser:

At. = Arbeidstilsynet

CMR = Carcinogenitet, mutagenitet og reproduksjonstoksicitet.

CSR = Chemical Safety Report (Kjemikaliesikkerhetsrapport)

DNEL = Derived No-Effect Level (Utledd nuleffektniveau)

EC₅₀ = Effect Concentration 50 % (Effektkonsentrasjon 50 %)

FW = Fresh Water (Ferskvand)

LC₅₀ = Lethal Concentration 50 % (Dødelig konsentrasjon 50 %)

LD₅₀ = Lethal Dose 50 % (Dødelig dosis 50 %)

PBT = Persistent, Bioaccumulative, Toxic (Persistent, bioakkumulerende, giftig)

PNEC = Predicted No-Effect Concentration (Beregnet nuleffektkonsentrasjon)

SW = Salt Water (saltvand)

vPvB = very Persistent, very Bioaccumulative (Meget persistent, meget bioakkumulerende)

Litteratur:

RTECS = Register of Toxic Effects of Chemical Substances

EPA Ecotox = Environmental Protection Agency

IUCLID = International Uniform Chemical Database Informasjon

Rådgivning om opplæring/instruksjon:

Blandingen må kun anvendes av personer, som nøye er instruert i arbeidets utførelse og som har kjennskap til innholdet i dette sikkerhetsdatablad.

Endringer siden forutgående versjon:

Ikke relevant

Utarbeidet av: ALTox a/s - Tonsbakken 16-18 - 2740 Skovlunde - Tlf. 38 34 77 98 - Fax 38 34 77 99 / PW – Kvalitetskontroll: PH